הוגעו לנתר ואהל אף במים אין מכבסים ויש אומרים [א]אין מכבסין אותן כל עיקר [ב]שאין עניות במקום עשירות: ת"ר [ג]מעיל כולו של תכלת היה שנאמר [1]ויעש את מעיל האפוד כליל תכלת שוליו כיצד [א] מביא תכלת וארגמן ותולעת שני שזורין ועושה אותן כמין רימונים שלא פיתחו [ב] פיהן וכמין קונאות של קנסות [ג] שבראשי תינוקות [ד] [ד]ומביא שבעים ושנים זגין שבהן שבעים ושנים עינבלין ותולה בהן [ה] שלשים וששה בצד [ו] זה ושלשים וששה מצד זה רבי [ז] דוסא אומר משום רבי יהודה שלשים וששה היו שמונה עשרה מצד זה ושמנה עשרה מצד זה אמר רבי עיניני [ח] בר ששון במחלוקת כאן כך מחלוקת במראות נגעים [ו]דתנן מראות נגעים רבי דוסא בן הרכינס אומר ל"ו עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים [ז]ואמר רבי עיניני בר ששון * למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין כתונת מכפרת על שפיכות דם שנאמר וישחטו [2]שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם מכנסים מכפרת [ט] על גילוי עריות שנאמר [3]ועשה להם מכנסי בד [לכסות (את) בשר ערוה] מצנפת מכפרת על גסי הרוח מנין אמר רבי חנינא יבא דבר שבגובה ויכפר על גובה אבנט מכפר על הרהור הלב היכא [י] דאיתיה חושן מכפר על הדינין שנא' [4]ועשית חושן משפט אפוד מכפר על עבודת כוכבים שנאמר [5]אין אפוד ותרפים מעיל מכפר על לשון הרע מנין א"ר [יא] חנינא יבא דבר שבקול ויכפר על קול הרע ציץ מכפר על עזות פנים בציץ כתיב [6]והיה על מצח אהרן ובעזות פנים כתיב [7]ומצח אשה זונה היה לך אוני והא"ר יהושע בן לוי שני דברים לא מצינו להן כפרה בקרבנות ומצינו לו כפרה ממקום אחר ואלו הן שפיכות דמים ולשון הרע שפיכות דמים מעגלה ערופה ולשון הרע מקטרת דתני רב חנניה מנין לקטרת שמכפרת שנאמר [8]ויתן את הקטרת ויכפר על העם [ח]ותני דבי רבי ישמעאל על מה קטורת מכפרת על לשון הרע יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי קשיא לשון הרע אלשון הרע קשיא שפיכות דמים אשפיכות דמים [יב] לא קשיא הא דידיע מאן קטליה הא דלא ידיע מאן קטליה אי דידיע מאן קטליה בר קטלא הוא במזיד ולא אתרו ביה ולשון הרע אלשון הרע נמי לא קשיא הא בצינעא הא בפרהסיא:

הדרן עלך המזבח מקדש

במחלוקת כאן כך מחלוקת במראות נגעים. פר"ת דתלי האי בהאי דמשום דמעיל בא לכפר על לשון הרע וכן נגעים באין על לשון הרע כדאמרינן פרק יש בערכין (ערכין דף טו.): **שבעים** ושנים. לא פליג התנא [כו] אמתניתין דשבועות (דף ו.) דתנן שתים שהן ארבע דהתם איירי בנגעים לבנים והכא איירי בכל מיני נגעים ירקרק ואדמדם ופתוכים ויש [כז] להוסיף עוד נגעי בתים ונגעי בגדים: **מכפרים** על שפיכות דמים. מה שמפרשים אהא [כח] מיום שחרב בית המקדש אף על פי שבטלו ד' מיתות דין [ארבע] מיתות לא בטלו דלהכי לא נקט מ' שנה קודם שחרב בית המקדש שגלתה סנהדרין דבההיא שעתא אפי' דין ארבע מיתות לא הוה דבגדי כהונה מכפרין ולא נהירא דגבי שמעון בן שטח פריך ליה באחד דיני ממונות (סנהדרין דף לז:) אף על גב דהוו בגדי כהונה [ט] ומיהו הייתי יכול לקיים פירוש זה ולומר דלהכי לא נקט מ' שנה משום [כט] דליכא דין מיתות דבטלו כגון עריות ועבודת כוכבים שמכפרין עליהם מכנסים ואפוד אבל דין שפיכות דמים לא בטל דכתונת שמכפרת על שפיכות דמים אין מכפרת על ההורג אלא על ישראל שערבין זה בזה דומיא דעגלה ערופה דכתיב (דברים כא) כפר לעמך ישראל ולציבור מכפרת ולא על ההורג וכן משמע הכא דכתנת לא מכפרת אהורג דאי מכפרת מאי פריך הכא מעגלה ערופה והא עגלה ערופה אישראל מכפרה וכן משמע פ' יש בערכין (ערכין דף טז.) דקאמר על ז' דברים נגעים באים וקחשיב שפיכות דמים ולשון הרע ופריך התם ממעיל שמכפר על לשון הרע ומכתנת שמכפר על שפיכות דמים לא פריך מידי משום דלא מכפר אהורג אלא אישראל כדפרישית אבל מלשון הרע דלא [ל] מצינו לשנויי הכי דמסתמא אין ציבור נענשין על לשון הרע של זה כיון דשמא לא יבא לידי תקלה וכן פירש בקונט' התם ועוד יש מפרשים בההיא דערכין (גז"ש) דלהכי לא פריך מכתנת דנהי דמגלת מעונש מיתה מנגעים ויסורין לא מגלא ואם תאמר הכא משמע דכתנת מכפרת על דידיע מאן קטליה ובשבועות (דף ח.) מצריך קרא למימר שאין שעיר המשתלח [לא] מכפר על דידיע מאן קטליה ואמאי צריך קרא פשיטא דהא כתנת מכפרת ומיהו יש לפרש דיש חילוק בין ציבור לכל ישראל דכתנת מכפרת אציבור ושעיר המשתלח [לב] על כל ישראל:

הדרן עלך המזבח מקדש

[ט] **הוגעו למים.** כלומר אם היה גיעולן מועט ולא הוקיקן [יג] אלא לכיבוס מים מכבסים אותן אף בנתר ואהל: **הוגעו לנתר ואהל.** שנתגעלו גיעול רב שהגיעו לחקק לכיבוס נתר ואהל תו לא מתקן להו כלל: **אף במים.** לאו לרבותא הוא אלא למימרא דנתר ואהל דנקט לאו לענין כיבוס נקט דהיכא דאסור אסור לגמרי והיכא דשרי שרי לגמרי אלא לענין גיעול נקיט ליה וה"ק נתגעלו אין מכבסין אותן כלל אם החקקו לנתר ואהל: נראה בעיני דה"ג **שוליו כיצד היה מביא כו'.** דברימונים נאמרו שלשה לבעים: **שלא נפתחו פיהם.** דרך רימונים כשגדלין באילן אחר גמר בישולן מתפתחין מאליהן כדרך שעושין קליפי אגוזים החיצונות: **וכמין קונאות.** בוטונ"ש [יד] עשוין כמין תיק של נחשת שעושין [בסוף] בית יד הרומח שקורין ארישטויי"ל [טו] לשון (שמואל ב כא) ומשקל קינו דישבי בנוב והתינוקות תולין אותו בראשי כובעי נערים שעושין אותו למלחמתן שקורים הילמ"ש [טז]: **קנסות** [ג] **שבראשי תינוקות.** לשון (שמואל א יז) וקובע דנחשא על רישיה: **זגין.** אינגליט"ש [יז]: **עינבלים.** מה שתלוי בתוכן לקשקש ותולה בו אצל הרמון [והוא] פעמון כדכתיב (שמות לט) פעמון ורמון [יח] ובתוך הרמונים דקרא לאו בתוך החלל קאמר אלא ביניהם דפעמון אחד בין שני רמונים: **מצד זה.** מלפניו ומלאחריו: **מראות נגעים.** לטמא [יט] מפתוכין של לבן אדמדם ולבנים של נתקי הראש וזקן ושל נגעי בתים [ובגדים]: **למה נסמכה.** כלו את אהרן זאת תורת העולה [ט] זאת תורת החטאת והאשם וזבח השלמים והדר [ח] קח את אהרן ואת הבגדים: **ויטבלו את הכתנת.** רמז הוא לעתיד שיכפר [כ] שפיכת דמים בכתנת. טבילה היינו כפרה: **לכסות את** [כא] **בשר ערוה.** לחפות על גילוי עריות: **אהיכא דאיתיה.** שהיו חוגרין כנגד אצילי ידיהן דהיינו כנגד הלב כדילפינן בפרק שני (לעיל דף יט.) מולא יחגרו ביזע: **אין אפוד.** נגלה עון תרפים הא יש אפוד אין תרפים. כך שמעתי במסכת ערכין (דף טז.): **דבר שבקול.** פעמונים שבו (מכפר): **[ויכפר] על העם.** במחלוקת קרח שהוא לשון הרע [שנאמר] (במדבר יז) אתם המיתם וגו': **שבחשאי.** שהיה [כב] לבדו שם כדתנן פורשין בין [כג] האולם ולמזבח בשעת הקטרה וכל שכן מן ההיכל שנאמר וכל אדם לא יהיה וגו' בסדר יומא (דף מד.): **ידיע מאן קטליה.** כתונת מכפרת על הציבור שלא יענשו: **בר קטלא הוא.** וכל כמה דלא קטליה [כד] מיענשי דכתיב [ולארץ] לא יכופר וגו' (במדבר לה): ומשני **במזיד ולא אתרו ביה.** דלאו בר קטלא הוא הילכך ציבור מתכפרי בכתונת והוא נגעים באים עליו כדאמר בערכין [כה] (דף טו.): **בצינעא.** דהוה דבר שבחשאי קטרת מכפרת שהוא מעשה חשאי: **בפרהסיא.** שהוא דבר שבקול קול פעמונים מכפר עליו:

הדרן עלך המזבח מקדש

עין משפט נר מצוה

מז א מיי' פרק ח מהלכות כלי המקדש הלכה ה:
מח ב מיי' שם פ"ט הלכה ג:
מט ג ד מיי' שם הלכה ד:

◆

תורה אור השלם

1. וַיַּעַשׂ אֶת מְעִיל הָאֵפֹד מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּלִיל תְּכֵלֶת: שמות לט, כב
2. וַיִּקְחוּ אֶת כְּתֹנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכֻּתֹּנֶת בַּדָּם: בראשית לז, לא
3. וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה מִמָּתְנַיִם וְעַד יְרֵכַיִם יִהְיוּ: שמות כח, מב
4. וְעָשִׂיתָ חֹשֶׁן מִשְׁפָּט מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד תַּעֲשֶׂנּוּ זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: שמות כח, טו
5. כִּי יָמִים רַבִּים יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ וְאֵין שָׂר וְאֵין זֶבַח וְאֵין מַצֵּבָה וְאֵין אֵפוֹד וּתְרָפִים: הושע ג, ד
6. וְהָיָה עַל מֵצַח אַהֲרֹן וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְהוָה: שמות כח, לח
7. וַיִּמָּנְעוּ רְבִבִים וּמַלְקוֹשׁ לוֹא הָיָה וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם: ירמיה ג, ג
8. וַיִּקַּח אַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיָּרָץ אֶל תּוֹךְ הַקָּהָל וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת וַיְכַפֵּר עַל הָעָם: במדבר יז, יב

◆

מוסף רש"י

אין עניות במקום עשירות. כל מעשיהם בעושר וברוב (המפרש תמיד כט.). **למה נסמכה פרשת קרבנות.** בפרשת ואתה תצוה נסמכה ענין המלואים לבגדי כהונה: **ויטבלו את הכתנת בדם.** רמז היה להם שטבילת כפרת דמים תולה ע"י כתנת: **אין אפוד ותרפים.** כומן שאין אפוד אין תרפים: **יבא דבר שבקול.** פעמוני המעיל נשמעין: **ויכפר על קול.** לשון הרע (ערכין טז.): **על לשון הרע.** כי היכי דקרח לשון הרע הוי דכתיב (במדבר יז) אתם המיתם את עם ה', ושמם לשון הרע בחשאי הוא (יומא מד.): **יבא דבר שבחשאי.** קטורת נעשית בהיכל בחשאי, כדתנן בפרק הוציאו לו במסכת יומא (מד.) פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה: **קשיא לשון הרע.** דלעיל, דקתני דבגדי כהונה מכפרין: **קשיא שפיכות דמים אשפיכות דמים.** דקאמרינן לעיל בגדי כהונה מכפרין על אחרים, וקא חזינן הכא דעגלה ערופה מכפרת על אחרים, דעל ההורג אינה מכפרת, דקי"ל בסוטה (מז:) שאם נמצא ההורג אחר שנתערפה העגלה ואח"כ נמצא ההורג הרי זה נהרג, ת"ל ולארץ לא יכופר וגו': **הא דלא ידיע מאן קטליה.** עגלה מכפרת: **בר קטלא הוא,** וכל כמה דלא מיקטל לא מיכפרי אחריני דכתיב ולארץ לא יכופר וגו':

◆

שיטה מקובצת

כאן בפרהסיא. מעיל. וחוקה לציבור אבל איהו לא מכפר ליה אלא בנגעים ושב ירפא לו (גליון):

מסורת הש"ס

א) [שבת קב: כתובות קו:] מנחות פט. [תמיד כט. לג:], ב) עי' נזיר לד:, ג) נגעים פ"א מ"ד, ד) ערכין טז. [ע"ש וכרש"י ירושי' יומא פ"ז ה"ג, ה) שייך לע"א, ו) יומא מד. ערכין טז., ז) עולה, ויקרא ו ב. חטאת, שם פי' יח. אשם, ז א. שלמים, שם פי' יא., ח) שם ח ב., ט) [וע"ע תוס' כתובות ל. ד"ה מיום ובסוטה ח. ד"ה מיום ובסנהדרין לז: ד"ה מיום]

◆

גליון הש"ס

גמ' למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה. בערכין דף [ו] (טז ע"א) איתא למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפ' קרבנות ועי' ברש"י כאן והתם. ועיין בדרשות הלמ"ח פ' קלוה:

◆

לעזי רש"י

בוטונ"ש. כפתורים.
ארישטויי"ל ארישטוי"ל. גולה (שבניצב חנית או חרב, כדי שלא ישמט כלי הזין מהיד).
הילמ"ש הילמי"ש. קסדות.
אינגליט"ש אישקיליטי"ש. זוגים (פעמונים).

◆

שינויי נוסחאות

א] נ"ל היה מביא (שיח): ב] פתחו (כי"צ. וכרש"י נפתחו): ג] נ"ל קולסות (שיח). ועי' רש"י. אבל רש"י כ' דהוא כחילוף דטלג"ת: ד] בכי"ל נוסף ותולה בו: ה] נ"ל בו (שיח): ו] מצד (כי"צ): ז] נלע"ל ר"י אומר משום ר' דוסא. דר' דוסא בן הרכינס קדים טובא לר"י (שיא). וכפ"מ ממק תיבות ר' דוסא. ותסם פ"מ מחק תיבות משום ר"י. ועי' יעב"ן דפמא תרי ר' דוסא או תרי ר"י הוו: ח] נ"ל עגני. וכן בסמוך (יעב"ץ וב"ה בעוכין): ט] מכפרים (שיח): י] נ"ל אהיכא (שיח). וכ"נ רש"י וכ"ה בערכין טז ע"א, אבל בשאלתות איתא על היכא (הגרי"ב): יא] בערכין שם איתא אמר הקב"ה יבא: יב] בכתה"י נוסף שפיכות דמים אשפיכות דמים לא קשיא: יג] הוקקו (שיח): יד] פי' כפתורים (לעזי רש"י): טו] פי' גליטה שבניצב החרב או החנית כדי שלא ישמט כלי הזין מן היד (עפ"י לעזי רש"י): טז] פי' קסדות (לעזי רש"י): יז] כמיר לד ע"ב איתא דזוג הוא אנקו המיטן של פעמון: יח] כ"ה והא דכתיב (וישם) [ויתנו] את הפעמונים בתוך הרמונים לאו בתוך חללן קאמר כו' (ב"ש): יט] לטמא. משנה היא במס' נגעים בפ"ק והני תנאי חשבי פתוכין של לבן כו' (ב"ש): כ] שכפרת (כתה"י ושיח): כא] את נמחק (שיח): כב] שהיה הכהן לבדו (שיח): כג] נ"ל מבין (הגרי"ב): כד] נלע"ל קטלי ליה. וכעי"ז בכתה"י: כה] פ"א דנגעים באים על לשון הרע. גליון, ול"ע דהא הכא לא קאי אלא אשפיכות דמים (שמכ"י). [וכד' וילנא הוצא זה כפירוש]: כו] האי תנא כל"ל (שיח): כז] עי' נפסר תו"ק דה על דרך א"י: כח] אהא דאמרינן (שיח): כט] בגליון גר' משום דאע"ג דאיכא. ולא נסירא: ל] נ"ל לא (שיח): לא] יתכן להיות הפניני (הגרי"ב): לב] נ"ל הפניני (הגרי"ב).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones